

AP 5 BEDRIFT I ET MILJØFØLSOMT OMRÅDE? – SØRG FOR AT FÅ ET STRATE-GISK OVERBLIK

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Få overblik over konsekvenserne, hvis bedriften er placeret i et miljøfølsomt område, før du kaster dig ud i teknologiske investeringer.

v/Michael Friis Pedersen, Institut for Fødevarer og Ressourceøkonomi, KU og Jannik Toft Andersen, SEGES Erhvervsøkonomi.

Ejendomme, der ligger tæt på områder med særlig følsom natur som eksempelvis Natura 2000, er selvsagt mere begrænsede i deres udvikling end bedrifter, der ikke ligger tæt på den slags områder. Begrænsningerne vil have en negativ betydning for ejendommens værdi, fordi landmanden dels ikke kan udvikle bedriften, som han ønsker, dels kan blive pålagt at investere i teknologi, der f.eks. reducerer ammoniakfordampningen. Derfor er det vigtigt at kende de økonomiske konsekvenser af begrænsningerne. Men at fastsætte værdien af tab ved begrænsninger forbundet med fx nærhed til et §3-område er i høj grad en kompleks og dynamisk størrelse.

Få et strategisk overblik

Allerførst er det naturligvis afgørende for mælkeproducenten at få identificeret, om ejendommen overhovedet er underlagt sådanne begrænsninger – herunder også eventuelle bedrifter i området, som man kunne have planer om at opkøbe. Dernæst er det vigtigt at danne sig et strategisk overblik over de muligheder eller mangel på samme, der er i forbindelse med begrænsningerne og finde ud af, hvordan de påvirker bedriftens strategi. Det kan anbefales at gennemgå en overordnet strategiproces, før man går i gang med teknologiske løsninger som fx gylleforsuring mod emissionsproblemer. Der er nemlig en risiko for, at teknologiske løsninger bare vil øge de produktionsspecifikke og irreversible investeringer på ejendommen og dermed

gøre ondt værre, og at ejendommen ikke kan være en konkurrencedygtig mælkeproduktionsejendom.

Derfor er det værd at undersøge, om udviklingsmulighederne for mælkeproduktion ville være bedre på en anden ejendom. Det kan enten være i lokalområdet, hvor den nuværende ejendom måske kan beholdes, eller det kan være en mulighed at sælge og flytte til et område med bedre muligheder. At flytte fra ejendommen kan selvsagt være forbundet med mange andre overvejelser end de økonomiske, som der selvfølgelig også skal tages hensyn til.

Endelig kan det være, at teknologiske løsninger kan bruges som permanente eller midlertidige løsninger på ejendommens strategiske udfordring. Man bør dog ikke se på disse løsninger alene eller som det første, idet de som nævnt ovenfor *kan* være med til at øge problemet med de lokale miljømæssige begrænsninger ud fra et økonomisk strategisk perspektiv.

Begrænsningerne giver tab

Problemet med de lokale miljømæssige begrænsninger er grundlæggende, at der er forhøjet risiko for, at investeringer i ejendomme ikke kan tjenes hjem, inden produktionen alligevel må stoppes. Tabet er i disse situationer størst på ejendomme med nye store investeringer i mælkeproduktionen, mens tabet på nedslidte ejendomme er mere beskedent. Der er risiko for, at miljøteknologiske løsninger øger mængden af investeringer, der kun kan bruges til mælkeproduktion og dermed øge det potentielle tab. Men det kan også være, at en miljøteknologisk løsning er det, der skal til, for at resten af ejendommens produktionsanlæg kan holdes i produktion i hele afskrivningsperioden og gerne lidt til. Hvis de lokale miljømæssige begrænsninger er meget bindende, virker det dog usandsynligt, at en ejendom under disse forhold bliver konkurrencedygtig med ejendomme uden disse begrænsninger. På lang sigt må man derfor forvente, at produktionen ophører på den pågældende lokalitet.

Mindre udvidelse kan måske gøre det

I situationer, hvor der er mulighed for at udvide, men hvor der er risiko for, at revurderinger af miljøgodkendelsen vil medføre merinvesteringer eller produktionsbegrænsninger, er det værd at overveje udnyttelsen af den "miljømæssige" kapacitet. Det kan vise sig værdifuldt ikke at have udnyttet kapaciteten fuldt ud, hvis der kommer merinvesteringer eller behov for produktionsbegrænsninger i fremtiden.

Her er det en god idé at overveje, om der er bedre økonomi i at foretage en mindre udvidelse, end den man først havde planlagt. Hvis den mindre udvidelse ikke vil medføre krav om merinvesteringer, kan det potentielt opveje de produktionsøkonomiske stordriftsfordele, der er ved en lidt højere produktion. Det er et regnestykke, og det er værd at prøve at forholde sig til denne mulighed, inden man gennemfører en investering i et område, hvor der kan komme bindende lokale miljømæssige begrænsninger.

Hjælp til beregningen

Notatet "[Metoder til værdisætning af lokale miljømæssige begrænsninger](#)" beskriver to metoder,

henholdsvis nutidsværdimetode og realoptioner, der i forening kan hjælpe med at få værdisat tabet i forbindelse med miljøbegrænsninger og få struktureret ovenstående overvejelser.

Værd at overveje:

1. Har du overblik over mulige begrænsninger for din bedrift?
2. Ville udviklingsmulighederne være bedre ved at flytte (produktionen) til en anden ejendom?
3. Vil du, med en mindre udvidelse end den planlagte, kunne undgå fremtidige investeringer i miljøteknologi? – og vil dette kunne opveje de mistede stordriftsfordele?